

Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi

Dergi Web sayfası: <http://dergipark.gov.tr/adea>

ISSN 2651 – 5067

DİNLEME BECERİSİNDE ÜST BİLİŞE DAYALI STRATEJİLERİN ÖĞRETİMİNDE MİNDMASTERS KULLANIMI

THE USE OF MINDMASTERS IN TEACHING METACOGNITION-BASED STRATEGIES IN LISTENING SKILLS

Behiye Sena Aydaşgil*

Banu Özdemir **

*Yüksek lisans öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Kütahya, behiye.aydasgil@ogr.dpu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2462-809X

**Doç. Dr. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Kütahya, banu.ozdemir@dpu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4298-8569

Referans: Aydaşgil, B. S., Özdemir, B. (2023). Dinleme Becerisinde Üst Biliş Dayalı Stratejilerin Öğretiminde Mindmasters Kullanımı. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 7(2),98-122.

Gönderilme Tarihi: 16.12.2023

Kabul Tarihi : 21.12.2023

Özet: Öğrenmeyi öğrenme olarak da bilinen üst biliş, bireylerin kendi bilişsel süreçlerini izlemeleri ve bu süreçleri kontrol edebilmeleri anlamına gelmektedir. Bireylerin üst bilişsel becerilerin geliştirilebilmesi, bu becerilere sahip olan öğreticilerin okul ortamında gerçekleşen planlı ve programlı öğretimine bağlıdır. Türkçe dersinde öğrencilerin ana dili edinimi noktasında dil becerisi kazandırma sürecinde özellikle diğer dil becerilerinin temelini oluşturan dinleme becerisini bireylerin etkili bir şekilde kullanabilmesi ve kendi sürecini iyi bir şekilde yönetebilmesi için üst bilişlerini geliştirebilecek stratejileri kullanabilmesi gerekmektedir. Web 2.0 araçlarından biri olan Mindmasters; öğretmenlerin ve öğrencilerin dinleme öncesi, dinleme sırası ve dinleme sonrası aşamalarında kullanabilecekleri zihin haritasının internet tabanlı teknolojisidir. Bu çalışmada

dinleme eğitimi sürecinde Web 2.0 araçlarından biri olan Mindmasters uygulamasının, dinleme stratejisi öğretiminde kullanımının örneklerle açıklanması amaçlanmaktadır. Üstbilişe dayalı öğrenme modeline ait stratejiler dinleme becerisiyle ilişkilendirilmiş ve ilgili stratejilerin Web 2 araçlarından biri olan Mindmasters uygulaması ile kullanım örnekleri sunulmuştur. Araştırma derleme bir çalışmadır. Çalışmada Mindmasters programının dinleme becerisinin geliştirilmesinde alternatif bir teknik olarak kullanılabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dinleme Becerisi, Üst Bilişe Dayalı Öğrenme Modeli, Üst Biliş Stratejileri, Web 2.0, Mindmasters.

Abstract: Metacognition, also known as learning to learn, means that individuals monitor their own cognitive processes and control these processes. The development of metacognitive skills of individuals depends on the planned and programmed teaching of teachers who have these skills in the school environment. In the process of gaining language skills at the point of mother tongue acquisition of students in Turkish lesson, especially in the process of gaining language skills, individuals should be able to use strategies that can develop their metacognition in order to use the listening skill, which forms the basis of other language skills, effectively and manage their own process well. Mindmasters, one of the Web 2.0 tools, is an internet-based technology of mind mapping that teachers and students can use in pre-listening, during listening and post-listening stages. In this study, it is aimed to explain the use of Mindmasters application, which is one of the Web 2.0 tools in the listening education process, in listening strategy teaching with examples. The strategies belonging to the metacognition-based learning model were associated with listening skills and examples of the use of these strategies with Mindmasters application, one of the Web 2.0 tools, were presented. The research is a review study. It is thought that Mindmasters program can be used as an alternative technique in the development of listening skills.

Keywords: Listening Skill, Metacognition-Based Learning Model, Metacognition Strategies, Web 2.0, Mindmasters.

İnsanlık tarihinin her dönemi zamanın şartlarına uygun olarak şekillenmekte ve her devir kendi özellikleri doğrultusunda bireyler yetiştirmektedir. İnsanoğlunun geçirmiş olduğu değişimi en fazla etkileyen ise bilgi çağının getirdiği gelişmelerdir. Bu durum toplumun ihtiyaç duyduğu insan niteliğini doğrudan etkilemektedir. Bilgi çağında bireylerden kendi deneyimleri vasıtasıyla bilgiyi öğrenmesi ve bunları belirli stratejilerle beyinde yapılandırması, öğrenme sürecini yapılmış olan değerlendirmelerle şekillendirmesi ve düzenlemesi beklenilmektedir. Bu özelliğin insanlarda var olabilmesi için bilişsel süreçlerini yönetebilecek bir beceri olan üstbilişin varlığından söz etmek gerekmektedir.

Üst biliş, bireylerin yaşam süreçlerinde yeni öğrenecekleri konu hakkında öncesinde o konuyla ilgili ne bilip ne bilmediğini analiz ederek süreci başlatması, öğrendiği yeni verileri bilinçli bir şekilde bilişsel süreçlerinde yapılandırması, bunları hafızaya alması, süreci kontrol etmesi ve aynı zamanda günlük hayatta karşılaştığı bir problemin çözümüyle ilgili planlama, izleme ve değerlendirmenin kullanılması olarak belirtilen

düşünme süreçlerinin farkındalığı olarak adlandırılan (Flavell, 1979, aktaran Özsoy, 2008, s. 716; Brown, 1978, aktaran Melanlıoğlu, 2011, s. 64; Sternberg, 1988, aktaran Özsoy, 2008, s. 715; Dirkes, 1985, aktaran Afacan, 2014, s.35) üst düzey bir beceridir. Üst biliş becerinin geliştirilmesi bireylerin akademik başarı düzeylerini, üst bilişsel farkındalıklarını ve öz yeterlilik inançlarını, okuduğunu anlama becerilerini, etkili dinleme durumlarını, konuşma performanslarını ve problem çözme başarı düzeylerini olumlu yönde etkilemektedir (Ajisuksmo, Saputri, 2017; Yıldız, 2012; Muhtar, 2006; Coşkun, 2010; Azis, 2019; Özsoy, 2007). Bu nedenle öğretmenlerin eğitim ve öğretim sürecinde üst bilişe dayalı öğrenme modelinde kullanılan stratejileri derslerine entegre etmeleri önemlidir.

Eğitim ve öğretim ortamlarının, bireylerin bilgi toplumunda var olabilmeleri için belirli özellikleri kazandırması yönünden önemli bir işlevi bulunmaktadır. Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan özel amaçlar ve yeterlilikler çerçevesinde belirtilen öğrenmeyi öğrenme yeterliliği doğrultusunda öğretim ortamlarının öğretmen rehberliğinde şekillendirilmesi açısından önemlidir. Böylelikle bireyler, sadece bilgiyi alma noktasında değil aynı zamanda edinmiş oldukları doğru bilgileri sistemli bir şekilde belleklerine almayı, bunları yapılandırmayı, uzun süreli hafızaya yerleştirebilmeyi ve bu süreçlerini kontrol edebilmeyi öğrenecek ve sınıflarında öğrenmiş olduklarını yaşamlarında kullanabileceklerdir. Ayrıca bilgi toplumunun getirmiş olduğu bir diğer yetkinlik dijital yetkinliktir (MEB, 2019, s. 5). Bu yetkinlik aracılığıyla edinilen bilgilerin öğrenmeyi öğrenme yetkinliği doğrultusunda ilişkilendirilmesi gerekmektedir. Bilgi toplumunun içerisinde edinilen her bilginin dijital yetkinlik becerisinde doğru veri olup olmadığının süzülmesi durumu bilişsel süreci aktif hale getirmektedir. Bilişsel sürecin etkin olmasıyla eş zamanlı gidecek olan öğrenmeyi öğrenme yetkinliği becerisinde sürecin kontrol edilmesi, bu iki yetkinliğin birbirleriyle bir ilişki içerisinde olduğu sonucuna varılmaktadır. Aynı zamanda teknolojinin gelişmesiyle ve Türkçe Öğretim Programı'nın kapsamına eğitim teknolojilerinin dahil edilmesiyle birlikte Türkçe öğretmenleri derslerinde yardımcı araç olarak Web 2.0 tasarımlarından yararlanmaları söz konusu olmuştur.

Web 2.0 araçları, HTML vb. bilgisayar programlama dillerini bilme zorunluluğu olmaksızın belli bir düzeyde bilgisayar okuryazarlığına sahip bireylerin içerikler yaratıp paylaşabildikleri çevrimiçi platformlardır (Mete ve Batıbay, 2019, s. 1035). Web 2.0 araçlarından biri olan Mindmasters ise zihin haritalama yönteminin internet tabanlı versiyonudur. Bu uygulamayı, öğretmenler, öğrencilerin üst bilişlerini geliştirebilmek amacıyla Türkçe derslerinde kullanabilmektedir. Bu platform, dört temel dil becerisinden biri olan dinleme becerisi sürecinin üç aşamasında, Üst Bilişe Dayalı Öğrenme Modeli 'nde kullanılan üst biliş stratejilerinin genelini sürece entegre ederek kullanabilmektedir. Mindmasters Web 2.0 aracında derste kullanabileceği dinleme etkinliklerini tasarlarken dinleme öncesi aşamada bir metnin muhtemel içeriği hakkında tahminlerde bulunma; dinleme sırası aşamasında dinleme sürecinde metnin belirli kelimeleri, bölümleri ya da fikir birimleri üzerine odaklanarak, o bölümleri seçerek dinleme, metni gerçekte anlayıp anlamadığını, doğru yorumlayıp yorumlamadığını kontrol edip izleyerek kendisini değerlendirme, bilinmeyen kelimelerin anlamını çıkarmak için çeşitli ipuçlarını kullanma, yönlendirilmiş dikkat,

seçici dikkat, not alma; dinleme sonrası aşamasında ise öz değerlendirme, kendinden takviye ve çıkarım stratejilerini kullanabilirler (Altunkaya & Uyan, 2020, s. 72-73; Kıvrak, 2019, s. 29). Ülkemizde dinleme becerisinde Üst Biliş Dayalı Öğrenme Stratejilerinin Mindmasters Web 2.0 aracıyla birlikte kullanımı konusunun araştırıldığı bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Türkçe derslerinde dinleme becerisinde üst biliş stratejilerinin kullanımıyla ilgili araştırmalar (Katrancı ve Yangın, 2013; Yıldız, 2015; Harmankaya & Melanlıoğlu, 2017; Kılınç, 2021) bulunmaktadır. Bu yapılan incelemelerde öğrencilerin dinleme becerisinde üstbilişsel stratejilerini kullanmalarının onların dinlediğini anlama becerilerini olumlu yönde etkilediği sonucu çıkarılmaktadır.

Üst Biliş ve Üst Biliş Dayalı Öğrenme Modeli

Üst biliş kavramı eğitim ortamlarında genellikle öğrenmeyi öğrenme olarak da bilinmektedir. 1970'li yıllardan itibaren yabancı literatürde bu kavramla ilgili araştırmalara yoğunlaşmış, Türkiye'de ise 2000'li yıllardan sonra bu terimle ilgili çalışmalar sıklıkla yapılmıştır. Türk literatüründe üst biliş teriminin yerine biliş bilgisi (Üstündağ, 1996, s. 15), biliş ötesi (Yüksel, 2014, s. 60; Demirel, 2020, s. 19) ve bilişsel farkındalık (Yıldırım, Doğanay & Türkoğlu, 2009, s. 36; Dilmaç & Yılmaz, 2019, s. 1128; Duman, 2015, s. 424) gibi kavramlar kullanılmaktadır. Yapılan araştırmaların genelinde üst biliş teriminin yerine yürütücü biliş (Senemoğlu, 2020, s. 335; Öztan Ulusoy, 2020, s. 199; Yenen, 2021, s. 76) kavramının kullanıldığı da görülmektedir. Fakat yürütücü biliş ve üst biliş kavramları arasında benzerlikler kadar farklılıkların da olduğunu söylemektedir. Bu iki kavram arasındaki farklar; dayandığı temel, metot, kullanılan dil ve yapılan vurgu olarak saptanmaktadır (Garner, 1987, aktaran Diken, 2021, s. 60). Üst biliş kavramının kuramsal temelini Vygotsky, Piaget, Dewey, Moshman ve Kuhn gibi araştırmacılar oluşturmaktadır (Bezir Akçay & Usta Gezer, 2020, s. 6).

Üst biliş, ilk olarak yirminci yüzyılda ortaya atılmış olsa da kökleri Antik Yunan'a kadar dayandırılmaktadır. Aristo ve Platon gibi düşünürler üstbilişi, kişinin kendi eylemlerine farkındalık kazandırması (Akın, 2006, s. 48-49) yönünde önemli olduğunu vurgulasalar da biliş ötesi kavram olarak alan yazında ilk defa John Flavell tarafından kullanılmıştır. Flavell üstbilişi, "Eğer A işlemini öğrenmenin B işlemini öğrenmekten daha zor olduğunun farkındaysam, eğer C'nin doğru olduğunu kabul etmeden önce onu tekrar kontrol etmek zorunda olduğumu hissediyorsam, eğer unutabileceğimi de düşünerek D'ye daha iyi çalışmam gerektiğini hissediyorsam, eğer E'nin doğru olup olmadığını anlamak için birisine sormayı düşünüyorsam üst bilişle meşgul oluyorum demektir." (Flavell, 1996, aktaran Çakıroğlu & Ataman, 2008, s. 3) örneğini vererek insanların kendi zihinsel öğrenmelerini bu terim vasıtasıyla kontrol ettikleri sonucunu çıkarmaktadır. Flavell, bu kavramı, girdileri bilinçli şekilde yapılandırma ve belleğe alma, bellekte bulunan bilgileri tarama ve içinden gerekli olanı bulup çıkarma işlemi; bellekte bulunan bilgileri izleme işlemleri ve depolanmış bu bilgilerin farkında olma olarak açıklamaktadır (Flavell, 1979, aktaran Özsoy, 2008, s. 716). Flavell' dan sonra bu konuda birçok çalışma yürüten Brown'a göre (1978) üst biliş, öğrencilerin planlanmış öğrenme ve problem çözme durumlarında kullandıkları, düşünme süreçlerinin farkındalığı ve organizasyonu olarak belirtilmektedir (Melanlıoğlu, 2011,

s. 64). Sternberg'e (1988) göre, bireyin problem çözmesinde planlama, izleme ve değerlendirmenin kullanıldığı yüksek düzeyde bir yönetsel süreç; Shanahan'a (1992) göre ise bilişsel aktivitenin anlaşılması ve kontrol edilmesi (Özsoy, 2008, s. 715), Dirkes'e (1985) göre "ne bildiğimizi ve ne bilmediğimizi bilme", "düşünmeyi düşünme" (Afacan, 2014, s. 35) olarak açıklanmıştır. Bu yapılan tanımlarla anlaşılacağı üzere üst biliş, bireyin kendi öğrenme sürecini bilinçli bir şekilde kendi öğrenme özellikleri doğrultusunda düzenleyen, bireyin öğrenme ortamında edindiği bilgileri sistemli bir şekilde beyinde yapılandıran ve sonrasında bu sürecin değerlendirmesini yapan bir üst düzey mekanizmadır. Bu mekanizma, aşçının, kendi kültürel yemeğini küçük dokunuşlarıyla yapmasına da benzetilebilir. Aşçı işine başlamadan önce yapacağı yemekle ilgili tarifi ve bunun püf noktalarını bilir ve sürecini bunlara göre şekillendirir. Sonrasında bu süreçte izleyeceği tarifi adımlarını kendi küçük dokunuşlarıyla bütünleştirir. En sonunda hazırlamış olduğu ürünü tadar ve sürecin iyi gidip gitmediğini yiyeceğin ağızda oluşturduğu lezzetiyle anlar. Aşçı, yemek yapım sürecinin sonunda çıkan ürünün niteliğini, süreç içerisinde geçtiği aşamalardan hangisinin iyi olup hangisinin iyi olmadığını değerlendirir. Çıkarımları doğrultusunda ya sürecini bu şekilde devam ettirir ya da bazı aşamalarında düzeltmeler yapar. Bu örnek, üst bilişin ne anlama geldiğini ve işleyiş yapısının nasıl olduğunu yansıtan bir benzetmedir.

Üst biliş, sıklıkla biliş terimiyle karıştırılmaktadır. Biliş, bireylerin yaşam sürecinde edinmiş oldukları zihinsel öğrenmeleri; üst biliş ise bireyin öğrenme sürecinde edinmiş olduğu bilgileri izlemesi, kontrol etmesi ve değerlendirmesini içermektedir. Ayrıca insanların günlük hayatlarında kullanmış oldukları bilişsel stratejiler ve üst bilişsel stratejiler de birbirinden farklı kavramlardır. Bilişsel stratejiler, bireyin belirli bir hedefe ulaşmasına yardımcı olmak için uygulanırken; üstbilişsel stratejiler hedefin gerçekleşmesini sağlamak için kullanılır (Livingston, 2003, s. 4). Bunları birbirinden ayırt edebilmek için de bireylerin kullandıkları stratejileri ne amaçla seçtiklerine bakılması gerekmektedir. Örneğin; birey tarihi bir konuyu anlatan metni bilgi edinmek amacıyla dinliyorsa bilişsel stratejisini; eğer metni dinlemeden önce o konuyla ilgili ön bilgilerini öğretim ortamına getirip onunla ilgili neleri bildiğini sorguluyorsa ve dinleme sırasında veya sonrasında konuyu anlayıp anlamadığını kontrol etmek maksadıyla dinliyorsa üst bilişsel stratejisini kullanabiliyor demektir. Öğrenmede, Flavell (1976) bilişsel stratejilerin işlevini "kolaylaştırıcı", üst bilişin stratejilerini ise "izleyici" olarak belirtmektedir (Melanlıoğlu, 2012, s. 1587). Yapılan araştırmalardan çıkan sonuçlar doğrultusunda üst biliş stratejilerini kullanan insanların, ellerindeki kaynaklardan en iyi şekilde yararlandıkları, öğrenilen stratejileri daha iyi uyguladıkları, problemleri daha iyi anlamlandırdıkları gibi birçok yolla performanslarını yükselttikleri görülmektedir (Sahra, 1998, aktaran Katrancı, 2012, s. 49).

Üst bilişle ilgili yapılan araştırmaların ilk zamanlarında bu kavramın bireyin bilişsel süreçleriyle ilgili olduğu belirtilmektedir. Fakat son zamanlarda bu terimle ilgili yapılan araştırmalarla birlikte üst bilişin sadece bilişsel süreci değil aynı zamanda duyuşsal alanı da içerdiği vurgulanmaktadır. Bununla birlikte bazı araştırmalar da bilinçaltını bir üstbiliş bileşeni olarak görmektedir (Hoffmann, 2000; Harrison, Short & Roberts, 2003; Jing, 2006, aktaran Yangın, 2014, s. 2). Üst biliş, bireylerin bilişsel süreçlerin denetlenmesinde etkin olduğu gibi aynı zamanda onların kendi yaşamlarını devam

ettirebilmelerini sağlayan önemli faktörler üzerinde oldukça etkilidir. Bireylerin sözlü bilgi iletişimi, sözlü ikna, okuduğunu anlama, yazma, dil edinimi, algı, dikkat, hafıza, problem çözme, sosyal biliş, çeşitli kendini öğretme ve kendini kontrol etme biçimleri gibi alanlarda önemli rol oynamaktadır (Flavell, 1985, s. 104, aktaran Schunk, 2012, s. 286).

Üst biliş kavramıyla ilgili literatürde çok fazla tanımlama ve model vardır. Bunlar Flavell (1976), Brown (1978, 1987), Schraw- Moshman (1995) ve Tobias – Everson (2002), tarafından geliştirilen modellerdir (Aktürk & Şahin, 2011, s. 385). Bu modeller arasında birtakım farklılıklar olduğu gibi birbirlerinin modellerini esas alıp derinleştirdikleri (Schraw- Moshman, Brown'un modelini esas alıp daha da derinleştirmiştir) de görülmektedir. Bunların dışında Paris ve Winograd (1990), Schoenfeld (1987) ve Zimmerman (1990) gibi bilim insanlarının üst biliş üzerine yaptıkları ve bunu farklı şekilde boyutlandırdıkları çalışmaları da bulunmaktadır (Afacan, 2014, s. 44). Ancak araştırmacıların geneli üst biliş, üstbilişsel bilgi ve üstbilişsel kontrol olmak üzere iki ana başlıkta esas alıp incelemiştir. Üstbilişsel bilgi; bireylerin kendi düşünme süreçleriyle ilgili sahip oldukları bilgilerdir. Birey bu bilgiyi doğru bir şekilde elde edebileceği gibi eksik ya da yanlış tecrübeler doğrultusunda doğru olmayan bir bilgiye de ulaşabilmektedir (Katrancı & Yangın, 2013, s. 737). Doğru tecrübeler sonucunda kendileri hakkında üstbilişsel bilgiye sahip olan bireyler bir işi ya da görevi kendisinin yapıp yapmayacağını, eğer yapacaksa bunu nasıl becereceğini ve nasıl başarıyla sonuçlandıracağını bilmektedir. Türkçe dersinde öğretmenin akıllı tahta üzerinden açacağı bilgilendirici türle ilgili olan bir dinleme metnini algılayacak olan bir öğrencinin, o metnin türüne özgü bir yöntem veya stratejiyi seçip uygulamaya karar vermesi üstbilişsel bilgiye bir örnektir. Üstbilişsel kontrol ise üstbilişsel bilgiyi bilişsel hedeflere ulaştırabilmek için stratejik olarak kullanabilme yeteneğidir (Özsoy, 2008, s. 719- 720). Üstbilişsel kontrol stratejileri, birey tarafından öğrenmenin bilinçli olarak kontrol edilmesini ve planlanmasını, strateji tercihinin, öğrenme sürecini incelemesini, varsa hatalarının düzeltilmesini, öğrenme stratejilerinin etkililiğinin çözümlenmesini ve zorunlu olması halinde var olan bilişsel stratejilerinin yerine başkalarıyla değiştirilmesini içermektedir (Ridley & diğerleri, 1992, s. 297, aktaran Katrancı & Yangın, 2013, s. 737). Birey yarısına kadar dinlemiş olduğu bir metni durdurup bu zamana kadar ki süreçte dinledikleri hakkında kendisine anlayıp anlamadığına dair sorular sorması ve aldığı cevaplarla sürecini değerlendirmesi üstbilişsel kontrole verilebilecek bir örnektir.

İnsanoğlunun yaşamının devamlılığını sağlayan zihinsel öğrenmelerini üst düzey bir şekilde kontrol eden bu kavramın kullanımında bireylerin yaş grupları oldukça önemlidir. Üstbilişsel becerilerin bireylerde ilk olarak 8- 10 yaş arasında ortaya çıktığı savunulmaktadır (Veenman & Spaans, 2005; Veenman, Wilhelm & Beishuizen, 2004, aktaran Pekince & Avcı, 2020, s. 34). Ancak son zamanlarda yapılan araştırmalardan çıkan sonuçlar doğrultusunda okul öncesi dönem çocuklarının da üstbilişsel becerilere sahip olduğu ortaya konulmuştur (Bryce & Whitebread, 2012; Destan, Hembacher, Ghetti & Roebers, 2014; Shamir, Mevarech & Gida, 2009; Whitebread & Coltman, 2010; Whitebread vd., 2007; Whitebread vd., 2009, aktaran Pekince & Avcı, 2020, s. 34). Bireylerde yürütücü biliş becerilerinin kazandırılmasında yapılan öğretimin etkisi,

tek başına olgunlaşmanın etkisinden çok daha fazladır (Gage & Berliner, 1988, aktaran Senemoğlu, 2020, s. 335). Bu durum üstbilişsel becerilerin kazandırılması ve geliştirilmesinde olgunlaşmanın tek başına yeterli olmadığı sonucuna ulaştırılmasıyla birlikte ayrıca öğretimin önem derecesini vurgulamış olmaktadır.

Üst biliş öğretimi için üç temel kural ortaya atılmıştır: birincisi; üstbilişsel öğretimin içerik ile bağlantı kurularak verilmesidir. İkincisi; öğrencileri üstbilişsel aktivitelerin kullanılabilirliği hakkında bilgilendirerek daha fazla çaba harcamalarını sağlamaktır. Üçüncüsü ise başarılı üstbilişsel aktiviteler için uzun süreli bir eğitimin sağlanmasıdır (Karaman, Şahin & Durukan, 2014, s. 192). Öğretmen, ilk olarak bireylerin dinleme becerisinde kullanabileceği metne uygun bir üstbilişsel aktiviteyi seçip ders planlamasını yaparak devamında öğrencilere aktivitenin teorik çerçevesini verirken kullanılabilirliği hakkında bilgilendirmeli ve ayrıca bunu benimseyebilmeleri için niçin ve hangi durumlarda kullanabileceklerinin altını çizmelidir. Sonrasında farklı durumlar üzerinden uzun soluklu uygulamalar yaptırılmalıdır.

Bireylerde üst biliş gelişiminin sağlanabilmesi için onların öğrendiklerinden emin olmaları, öğrenmede başarılı olduğuna dair doğru değerlendirmeler yapmaları, başarısız olduğu görevleri ve yanlışlıkları düşünmeleri, öğrenebilmeleri için kendilerine öğrenme stratejileri belirlemeleri, kendi düşüncelerine zaman ayırmaları ve kendilerini sürekli öğrenen ve düşünen bireyler olarak görmeleri gerekmektedir (NCRL, 1995, aktaran Demirci, 2015, s. 21). Bu gereklilikleri yerine getirmek, öğrencilerde bu kavramın gelişimini hızlandırabilmek ve bu beceri gelişimini destekleyecek yöntem ve stratejileri onların uygun ortamlarda kullanabilmelerini sağlamak için rehber niteliğindedir. Okullarda öğretmenler tarafından öğrencilere verilen dersler birbirinden farklı özelliklere sahiptir. Bundan dolayı her dersin kendi içerisindeki konularına uygun olacak şekilde üst biliş geliştirebilecek stratejiler seçilip bunlar öğrencilere hem teori hem de uygulamalı olarak verilmelidir. Araştırmacılar, bireylerin üst bilişini geliştirebilmek için ilgili yöntem ve stratejiler hakkında öneriler sunmaktadır. Bu önerilerin bazıları ise Tablo-1’de verilmiştir.

Tablo 1. Üst Biliş Geliştirebilmek İçin Kullanılan Yöntem ve Stratejiler

YÖNTEM	
	Ne Bildiğini ve Ne Bilmediğini Tanımlama
	Düşündüklerini İfade Etme
Blakey ve Spence (1990, aktaran Özsoy, 2008, s. 725- 726)	Bir Düşünme Ajandası (Günlüğü) Tutma
	Plan Yapma ve Kendini İzleme
	Düşünme Sürecini Sorgulama
	Kendini Değerlendirme
	İnceleme, Soru Sorma, Okuma, Anlatma, Tekrar Etme (Sq3r)
	Ön- İnceleme, Soru Sorma, Okuma, Kendi Kendine Anlatma, Düşünme, İnceleme (Pq4r)

Doğan (2013)	Özetleme, Problemleri Belirleme, Tahmin Etme (STOP) Rol Yapma Model Olma Karşılıklı Öğretim
---------------------	--

STRATEJİLER

Louca (2003, s. 18-25, aktaran Özgan Sucu, 2009, s. 30-31-32-33)	“Ne Bildiğini” ve “Ne Bilmediğini” Tespit Etmek Planlama ve Düzenleme Stratejisi Sorular Oluşturmak Bilinçli Seçim Yapmak Amaçların Belirlenmesi Düşünme Yollarının ve Faaliyetlerin Değerlendirilmesi Güçlüklerin Saptanması Öğrencilerin Düşüncelerini Yorumlamaları ve Düzenlemeleri Problem Çözme ve Araştırma Süreci Sesli Düşünme Düşünme Günlüğü Tutmak İşbirlikçi Öğrenme Model Olma
Costa (1984, s. 59-62, aktaran Ataalkın, 2012, s. 19-20-21)	Strateji-Planlama Strateji-Soru Oluşturma Strateji-Bilinçli Seçimler Yapma Strateji-Farklılaştırılmış Değerlendirme Strateji-Kredilendirme Strateji- ‘Yapamıyorum’ Kelimesini Ortadan Kaldırmak Strateji-Öğrencilerin Fikirlerinin Yansıtılması Strateji-Öğrenci Davranışlarının İsimlendirilmesi Strateji-Öğrencilerin Terminolojisinin Açığa Kavuşturulması Strateji-Rol ve Taklit Yapma Strateji-Günlük Tutma Strateji-Model Olma

Bunlar gibi üst bilişin gelişimini sağlayan birçok yöntem ve stratejiyi derslerinde işleyeceği konularla bütünleştirip öğrencilerine öğreten ve uygulama yaptırırken onlara hem model olan hem de rehberlik eden öğretmenlerin yetiştirdiği bireyler, kendi öğrenme süreçleriyle ilgili farkındalık oluşturup bu süreçlerini kontrol edecektir. Kazandırılan üst bilişsel stratejileri, farklı alanlara transfer eden öğrenciler, öğrenme sürecinde pasif öğrenmeden çıkıp aktif öğrenmeye geçecek aynı zamanda bu süreçleri analiz edip değerlendirebilen birey rolünü üstlenecektir.

Üst Bilişin Ölçülmesi

Üst bilişin bireylerde kazandırılması ve geliştirilmesi kadar ölçülmesi ve değerlendirilmesi de önemlidir. Ancak bu becerinin yapısının karmaşık olması ve doğrudan gözlenememesi gibi sebebiyle ölçülmesi oldukça zordur (Lai, 2011, aktaran Karaman, Şahin ve Durukan, 2014, s. 194). Üst bilişin ölçülmesinde kullanılacak olan ölçme araçlarının temeli bireyin kendini değerlendirmesine dayanmaktadır. Öz değerlendirmeler, kişinin bilgiyi hangi yöntem ve stratejiler kullanarak elde ettiğini, verilen görevin ne kadarını başarıp ne kadarını başaramadığını, görevi gerçekleştirirken ne düşündüğünü hatırlatmasını, süreç içerisinde geçtiği aşamalarda nerelerde doğru yapıp nerelerde hata yaptığını ve çıkan sonuçlar doğrultusunda kendi düzeyini tespit etmesini sağlamaktadır.

Üst biliş konusunda en çok kullanılan ölçme araçları şunlardır; geçmişe dair sözel bildirimler (bireyden verilen bir görevi gerçekleştirirken ne düşündüğünü hatırlaması istenilir), yazılı bildirimler (birey kendi düşüncelerini, bir görevi bitirdikten sonra standart hâle getirilmiş test maddelerini cevaplayarak kaydeder), kişisel tahminler (bireyden verilen görevden önce ya da sonra kendi performansını değerlendirmesi istenilir) (Gay, 2006, aktaran Özsoy, 2008, s. 727- 728).

Karakelle ve Saraç (2010) üst bilişin ölçülmesini; eş zamanlı ölçümler (birey bilişsel görevini performansı ile birlikte eş zamanlı olarak kaydedilmesidir), eş zamanlı olmayan ölçümler (bireyin performansının, performansını uygulamasından bağımsız bir zaman diliminde kayıt altına alınmasıdır) ve çok yönlü düzenlemeler (aynı bireye, aynı zaman içerisinde birbirinden farklı olan tekniklerin bir arada kullanılmasıdır) olmak üzere üç şekilde sınıflandırmaktadır (Karakelle & Saraç, 2010, s. 49). Eş zamanlı ölçümlerde: yüksek sesle düşünme protokolleri, üstbilişsel kararlar (kontrol listeleri, ayarlama ölçümleri, öz- rapor envanterleri); eş zamanlı olmayan ölçümlerde: ölçekler (soru listeleri/ölçekler, öz- bildirimli ölçekler, standart erişim puanları), görüşmeler ve öğretmen dereceleme ölçekleri (öğretmen her bir öğrencisi için görüşünü belirtmesi) gibi yöntemler kullanılmaktadır (Gürsel, 2021, s. 157- 158).

Üst bilişin değerlendirilmesinde ise, öğrencinin sınıftaki performanslarının sonuçlarına, öğrenci görüşmeleri sırasında edinmiş olduğu bilgilere ve bilişsel stratejileri hakkında sorulan sorular üzerine değerlendirmelere veya sesli düşünme protokollerinin tahlil edilmesine dayanmaktadır (Everson, Tobias & Laitusis, 1997, aktaran Gürsel, 2021, s. 156).

Öğretmenler sözü edilen bu ölçme yöntemlerini ve araçlarını derslerinde kullanarak onların kendi üstbilişsel süreçlerin kontrol etmelerini ve üst bilişlerinin ne kadarını

kullandıklarını somut bir şekilde görebilmelerini sağlamaktadır. Ayrıca bunların sayesinde öğrencilerinin düzeyleri hakkında bilgi de edinmektedir.

Dinleme Becerisinde Üst Biliş Dayalı Öğrenme Modeli

Türk eğitim sistemi, yetiştirilmek istenen bireylerde bulunması gereken beceriler arasında öğrencilerin kendi öğrenme sürecinden sorumlu olabilmelerinin yanında süreçlerini değerlendirebilmeleri de beklemektedir. Bu doğrultuda bireyler yetiştirebilmek için ülkelerin öğretim programlarının bileşenleri arasında üst biliş dayalı öğrenmeye yer verilmelidir. Okullarda Türkçe öğretmenleri tarafından kullanılan 2019 Türkçe Öğretim Programı'nda, öğrencileri üst bilişsel becerilerini kullanmaya yönlendiren bir yapıyla oluşturulduğu ifade edilmektedir. Bu Program'da bireylerin hayatları boyunca ihtiyaç duyacakları beceri yelpazelerine Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde yer verilmektedir. Sekiz anahtar yetkinlikten beşincisi olan Öğrenmeyi Öğrenme 'de ise üst biliş vurgulanmaktadır. Ayrıca Program'ın özel amaçları kısmında yer alan "bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihinde yapılandırma becerilerinin geliştirilmesi" ve "basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi" maddeleri öğrencilerde kazandırılması gereken üst bilişsel öğrenmeye yönelik özel amaçlardır. Program'da Öğrenme Öğretme Yaklaşımı başlığı altında, öğrencilerin öğrenme öğretme sürecine aktif katılımının sağlanması ve kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu almaları konusunda teşvik edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (MEB, 2019, s. 3-5- 8). Ayrıca Program'da üst bilişle ilgili ortaokul düzeyinde yer alan kazanımlarda [dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur, dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder, dinlediklerini/izlediklerini özetler, dinleme stratejilerini uygular (sadece not alarak dinleme stratejisi)] bulunmaktadır (MEB, 2019, s. 35- 39- 43- 47). Program'da üst bilişin kullanımına yönelik kazanımların yer aldığı görülmektedir. Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığı Yazılı ve Uygulamalı Sınavlar Yönergesine göre derslerde uygulanacak sınavlar, yazılı ve uygulamalı olmak üzere iki aşamadan oluşmaktadır. Türkçe öğretmenleri, öğrencilerin konuşma ve dinleme becerilerini ölçen uygulamalı sınavlar yapacaklarını ve bu sınavları ayrı ayrı olacak şekilde puanladıktan sonra belirlenen yüzdeler (yazılı sınavın %50'si, dinleme sınavının %25'i, konuşma sınavının %25'i) çerçevesinde öğrencilerin aldığı toplam puanı hesaplayacakları belirtilmiştir (Millî Eğitim Bakanlığı Yazılı ve Uygulamalı Sınavlar Yönergesi, 2023, s. 2- 4). Öğretim Programı çerçevesinde yetiştirilecek olan bireylerin üst bilişlerini kullanmaları noktasında da öğretimin yapılandırılması amaçlanırken, Millî Eğitim Bakanlığı Yazılı ve Uygulamalı Sınavlar Yönergesi doğrultusunda değerlendirilecek olan öğrencilerde bu üst düzey mekanizmaya ait stratejileri kullanma durumlarında sınavlarında başarılı olacakları söylenebilir.

Türkçe dersi, öğrencilere kendi ana dillerinin kullanımı konusunda önemli bir hassasiyet kazandırmaktadır. Bu duyarlılığın oluşabilmesi için bireylerde dört temel dil becerisinin edinilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Bunların arasında yer alan dinleme becerisi, insanların anne karnındayken edinmiş oldukları ilk beceridir. Bireylerin birbirleriyle sağlıklı iletişim kurabilmelerini sağlayan bir yapı taşıdır. Ayrıca insanlar günlük hayatta öğrenmiş oldukları bilgilerin büyük çoğunluğunu bu beceri

sayesinde öğrenmektedir. Bireylerin yaşamlarında etkili öğrenmelerin gerçekleşebilmesi için okul ortamlarında dinleme becerisi kaliteli bir şekilde verilmelidir. Türkçe dersi başta olmak üzere diğer alan dersleri vasıtasıyla geliştirilen bu beceri sayesinde öğrenciler yaşamlarında öğretilen bilgileri kolaylıkla anlamlandırabileceklerdir. Türkçe öğretmenleri, bireylerin dinleme becerisini nitelikli bir şekilde geliştirmede dinlediğini anlamayanların sayısı artması durumunda ilgili olan toplumu olumsuz yönde etkileyebilir. Bunun olmaması için okul ortamlarında öğrencilere nasıl dinlemeleri gerektiğini, dinleme aşamalarında neler yapabileceklerini, dinlediklerinin ne kadarını anlayıp ne kadarını anlamadıklarını nasıl kontrol edeceklerini, süreçte hataları varsa gerekli iyileştirmeleri nasıl yapacaklarını öğretmek gerekmektedir (Karakoç Öztürk, 2017, s. 163). Bunlar kazandırıldığı takdirde bireyler yaşamları boyunca dinleme becerisini etkili bir şekilde kullanacaktır. Ayrıca öğrencilerin kendi dinleme sürecinin farkında olması ve bunu iyi bir şekilde kontrol edebilmesi için “Dinleyeceğim konu hakkında ne biliyorum?”, “Neye ihtiyacım olduğunu biliyor muyum?”, “Bu metni dinlemek için ne kadar zamana ihtiyacım olacak?”, “Bu metni dinlerken hangi dinleme stratejilerinden yararlanabilirim?”, “Gördüklerimi ve dinlediklerimi anladım mı?”, “Dinleme sürecinde bir hata yaparsam bunu nasıl fark edebilirim?”, “Eğer yaptığım plan amacıma ulaşmam için yeterli olmazsa onu nasıl yenileyebilirim?”, “Başarımı nasıl ölçebilirim?” gibi soruları da kendisine sorması gerekmektedir (Katrancı & Yangın, 2013, s. 737- 738). Bunları nitelikli bir şekilde cevaplayan bireyler üst bilişlerini aktif hale getirerek dinleme süreçlerini bilinçli bir şekilde yönetebileceklerdir.

Öğretmen, dersinde konuyla ilgili sınıfa getirmiş olduğu bir öyküleyici metni öğrencilerine dinlettirdikten sonra onların metin hakkında istenilen yorumları yapabilmeleri için kendilerinin dinleme aşamalarında geçirdikleri bilişsel süreçleri iyi analiz edip çıkan sonuçlar doğrultusunda süreçlerini denetlenebiliyor ve şekillendirebiliyor olması bireylerin dinleme becerisinde üst bilişlerini kullanabildiğini göstermektedir. Dinleme becerisinde üst biliş, bireyin verilen dinleme metnini değerlendirebilmek için bilişsel etkinliklerini izleme ve düzenleme becerisine yönelik farkındalığıdır (Harmankaya, 2016, s. 49).

Üstbiliş ve dinleme becerisi arasındaki bağı üstbilişsel bilgi ve üstbilişsel deneyimler açısından yorumlamak gerekmektedir. Üstbilişsel bilgi, insanın dinleme becerisinin nasıl gerçekleştiğine dair inancı veya dinleme aşamalarında hangi stratejileri kullanması gerektiğine dair bilgisidir. Üst biliş deneyimler ise üstbilişsel bilginin uygulanmasıyla edinilen tecrübelerdir. Bunlar dinleme aşamalarında kullanılan üstbilişsel stratejilerdir. Üst biliş stratejiler, öğrencilerin dinleme sürecine ilişkin temel faktörleri keşfetmelerine katkıda bulunmaları (Goh & Taib, 2006, aktaran Katrancı, 2012, s. 49) noktasında önemli kontrol mekanizmalarıdır. Bu durum sayesinde bireyler hem üst biliş ile dinleme becerisi arasındaki bağı görecekle hem de dinleme sürecine odaklanacaklardır (Melanlıoğlu, 2011, s. 79). Üstbilişsel stratejiler tahmin, planlama, izleme ve değerlendirme basamaklarından oluşmaktadır (Karakoç Öztürk, 2017, s. 164). Öğretmen, öğrencilerin üst bilişlerini geliştirebilmek amacıyla hazırladığı bir dinleme etkinliğini onlara uygulattığında, eğer öğrenci dinleyeceği metnin başlığından hareketle içeriği hakkında tahminlerde bulunuyorsa üst biliş stratejisinin tahmin

basamağını kullanmaktadır. Bu basamak bireyler tarafından hem dinleme öncesinde hem de dinleme sürecinde uygulanabilmektedir. Dinleme öncesinde öğrenci metni dinleme amacını ve ona uygun olan stratejileri belirliyorsa, metnin konusuyla ilgili ön bilgilerini öğrenme ortamına getiriyorsa üst biliş stratejilerinin ikinci basamağı olan planlamayı kullanıyordur. Öğrenci eğer dinleme sürecini izleyip varsa hatalarını fark ettiği ve gerekli gördüğü durumlarda uyguladığı stratejiyi değiştirirse üst biliş stratejilerinin basamaklarından üçüncüsü olan izlemeyi uyguluyordur. Öğrenci dinleme etkinliğinden sonra belirlediği hedefe ulaşip ulaşmadığını saptıyorsa, dinleme öncesinde yapmış olduğu tahminleri gözden geçiriyorsa, dinleme süreci içerisinde kullandığı stratejilerin işe yarayıp yaramadığı hakkında değerlendirmeler yapıyorsa ve süreç içerisinde yaptığı hataları tespit ediyorsa üst biliş stratejilerinin basamaklarından dördüncüsü olan değerlendirmeyi kullanıyordur (Katrancı, 2012, s. 44- 45).

Dinleme etkinlikleri vasıtasıyla öğrencilerine üstbilişsel stratejileri bilgilendirmek isteyen öğretmen belirlenen dört aşamayı izlemeli ve her birini tek tek değerlendirmelidir. Bu aşamalardan ilki, öğreteceği stratejiyi belirlemesidir. Sonrasında belirlenen üstbilişsel stratejinin teorik kısımları anlatılmalıdır. İkinci aşama, öğretmenin strateji için rol model olmasıdır. Kendisinin bu stratejiyi nasıl uyguladığını öğrencilerine bir örnek üzerinden göstermesi onların stratejiyi anlamlandırmasını kolaylaştıracaktır. Üçüncü aşama, öğrencileri izlerken öğretmenin uygulamaya rehberlik etmesi ve yönlendirmesidir. Son aşama ise, öğretmen ve akranları tarafından öğrenciye dönüt verilmesidir (Bonds vd., 1992, aktaran Melanlıoğlu, 2012, s. 1590-1591). Ayrıca bu öğretimin gerçekleşebilmesi için Melanlıoğlu (2012, s. 1589) dinleme becerisi, dinleme süreci, öğrenci düzeyi, dersin hedefi, kullanılacak olan materyaller, dersin işleniş, dinlediğini anlamının değerlendirilmesi gibi unsurların göz önüne alınması gerektiğini belirtmektedir. Öğretmenler Türkçe derslerinde dinleme becerisinde üst bilişsel stratejiye yönelik etkinlik hazırlarken öğretim ortamlarında yer alan bu unsurları da içerisine dahil edip bu belirlenen dört aşamayı da dikkate alarak etkinlikleri tasarlamalıdır. Öğretim ortamları için öğretmenlerin hazırlamış oldukları dinleme becerisi etkinliklerinde öğrencilerin kullanılabilecekleri üstbilişsel stratejilerinin bazıları Tablo- 2' de gösterilmektedir.

Tablo 2. Dinleme Becerisinde Kullanılabilecek Üstbilişsel Stratejiler

DİNLEME BECERİSİNDE KULLANILABİLECEK ÜSTBİLİŞSEL STRATEJİLER	
Goh, 1998	Bir metnin muhtemel içeriği hakkında tahminlerde bulunmak
O' Malley ve diğerleri, 1989	Dinleme sürecinde metnin belirli kelimeleri, bölümleri ya da fikir birimleri üzerine odaklanarak, o bölümleri seçerek dinlemek

Goh,2002; Vandergrift, 2003; Young, 1996,	Metni gerçekte anlayıp anlamadığını, doğru yorumlayıp yorumlamadığını kontrol edip izleyerek kendisini değerlendirmek
Goh, 2002	Bilinmeyen kelimelerin anlamını çıkarmak için çeşitli ipuçları (dilsel, bağlamsal ve ön bilgiler) kullanmak
O' Malley ve Chamot	Kendi kendini izleme Yönlendirilmiş dikkat Seçici dikkat Öz değerlendirme Kendinden takviye Çıkarım Not alma Aktarım

(Altunkaya & Uyan, 2020, s. 72-73; Kıvrak, 2019, s. 29).

Tabloda belirtilenler haricinde ayrıca dinleme günlüğü ve düşünme yardımcısı gibi uygulamalar da bireylerin üst bilişlerinin gelişimini olumlu yönde etkilemektedir (Goh, 1997, s. 362; Gama, 2001, aktaran Kılınc, 2021, s. 33). Türkçe öğretmenleri, bu üstbiliş stratejilerini derslerinde konuya uygun bir şekilde kullanmaları halinde öğrencilerin dinlediği metni anlamalarına katkı sağlaması (Harmankaya, 2016, s. 136) açısından önemlidir. Bu stratejileri, öğretmenler sınıflarında uygulayabildikleri gibi aynı zamanda hem üst biliş stratejisine hem de işlenecek olan konuya uygun Web 2.0 araçlarıyla da çevrimiçi yapacakları derslerinde kullanabilmektedir.

Dinleme Becerisinde Üst Bilişe Dayalı Stratejilerin Öğretiminde Mindmasters İle Kullanımı

Web 2.0 araçları, 2000'li yılların başında O'Reilly Media tarafından kullanılmaya başlanmıştır (Yüsel Türk & Top, 2020, s. 556). Tim O'Reilly, bu kavramı web tabanlı uygulamalar ve sistemler için önermektedir (O'Reilly, 2005, aktaran Sulak & Kansızoğlu, 2021, s. 482). Web 2.0 araçları, bireylerin iş birliği ve iletişim yoluyla öğrenme çıktılarını oluşturmasını, kişinin kendi öğrenme süreçlerini tertip etmesini ve internetin bir bilgi kaynağı olarak kullanılmasını sağlayan İnternet teknolojileridir (Ehlers, 2009, s. 298, aktaran Sulak & Kansızoğlu, 2021, s. 482). Kullanıcılar bilgisayar, telefon, tablet, televizyon, oyun konsolları vb. birçok platformlardan bu ortamlara kolayca ulaşabilir ve bunlar arasında istediği alanlarda üyeliklerini oluşturup düzenleyerek kendilerini anlatabilmektedir. Bu ortamlar sayesinde insanlar artık bilgiyi pasif olarak kullanan ve veriye erişebilen kullanıcı rolünden çıkmaktadır (Top, 2020, s. 49). Web 2.0 teknolojilerinin eğitim ortamlarında çeşitli katkıları ortaya koyan araştırmaları Yükseltürk ve Top (2020, s. 561) taramış ve bunları öğrenciye uygunluk (ilgi çekme), grup çalışması alışkanlığı (birlikte öğrenme), sosyal öğrenme, sorumluluk alma, bilgi okur- yazarlığı, etkili öğrenme, bireysel gelişim, yapılandırmacı öğrenme,

üst düzey düşünme becerileri, öğrenci merkezli öğrenme ve aktif katılım şeklinde özetlemektedir. Bu katkılardan da bahsedildiği gibi Web 2.0 araçları, öğretim ortamlarını yapılandırmacı yaklaşım çerçevesinde şekillendirmektedir. Böyle bir ortamda, öğretmen, Web 2.0 araçları yardımıyla yeni bir konuyu işleyeceği zaman öğrencilerin çoklu duyu organlarına hitap edecek bir şekilde öğretim ortamı hazırlamaktadır. Böylece öğrencilerin Web 2.0 araçları kullanmaları doğrultusunda o konuyla ilgili bilgilerin kalıcılık düzeylerini öğrencilerin hafızalarında arttırmış olacaktır. Aynı zamanda öğrencilere kendi ürünlerini hazırlama aşamasında en işlevsel ve en güncel bilgiye ulaşma fırsatını sunacaktır. Web 2.0 araçları kullanarak, istenilen ürünleri, somut bir şekilde hazırlayan öğrenciler yapmış oldukları ürünlere bakarak gayretlerini görebilecekleri gibi aynı zamanda o ürünlerden tatmin olacak ve farklı projelerde yer almak hususunda cesaretlenecektir (Prensky, 2009; O'Reilly, 2007; Kaynar, 2019).

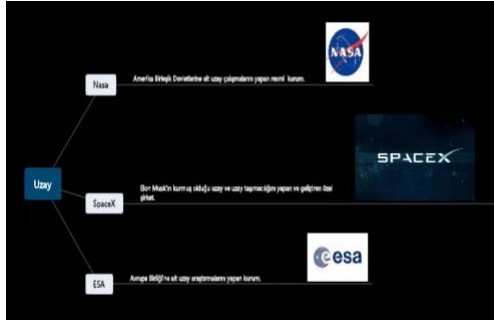

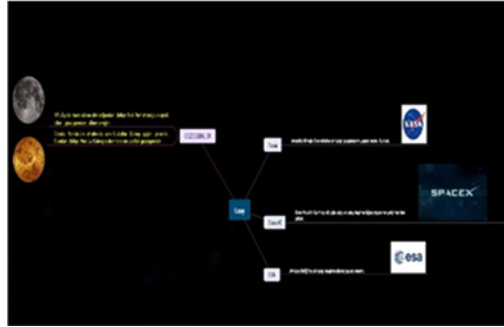
Web 2.0 uygulamalarından biri olan Mindmasters; zihin haritalama yönteminin İnternet tabanlı uygulama haline getirilmiş bir versiyonudur. Bu web 2.0 aracına ücretsiz üye olarak birçok imkânından yararlanılabilmektedir. Uygulamada her konuya uygun haritalar (yanlara uzanan harita, organize harita, yatay tarih çizelgesi, rüzgâr tarih şeridi, dikey tarih şeridi, dairesel harita, balon harita ve daire dilimli harita) bulunmaktadır ve bir kısmı ücretsiz, bir kısmı ücretlidir. Kullanıcı kendi konusuna elverişli olan bir haritayı seçip ona uygun zihin haritalaması yapabilmektedir. Yazmış olduğu kavram ve kelimelerle ilgili kendi indirmiş olduğu görselleri kutucuklarda kullanabilmektedir. Ayrıca uygulamanın içerisinde yer alan sembollerden de faydalanabilmektedir. Uygulayıcı yapmış olduğu zihin haritasındaki kutucukların kalınlığını, rengini, içerisine yazmış olduğu kelimelerin rengini, yazı stilini...vb. gibi birçok tasarımını kendisine göre ayarlayabilmektedir. Hatta kutucuklara yazılan kelimeyle ilgili kendi yorumunu ekleyebilir, hatırladığı bir videonun İnternet adresini yazabilir ya da sosyal medya platformlarında okumuş olduğu yazının linkini ekleyebilir. Uygulama, hazırlanmış olan zihin haritasını slayta çevirme imkânını sunmaktadır. Aynı zamanda kullanıcı hazırladığı haritayı uygulamanın kendi platformundan paylaşıp tüm dünyanın görmesini sağlayabilmektedir. Hatta bir başkasına göndermek için hazırlanan zihin haritasını diğer sosyal platformlar aracılığıyla paylaşılmasına izin verebilmektedir. Hazırlanan harita, uygulamanın kullanıcı hesabından saklanılabildiği gibi ayrıca bulut hesabına da (ücretli) aktarılabilmek imkânı sunmaktadır. Uygulamanın avantajlı yönleri olabildiği gibi dezavantajlı yanları da bulunmaktadır. Mindmaster'da yapılan zihin haritası kaydedildiği zaman kontrol edilmesi gerekmektedir. Kimi zamanlarda işlemi bitirip kaydettikten sonra dönülüp bakıldığında eklenen görseller silinmiş olmaktadır. Bir diğer olumsuz durum ise uygulamada dil seçeneklerinin az olması ve birçok işlemin ücretli olmasıdır. Bu durum kullanıcıyı kısıtlamaktadır.

Dinleme becerisinde kullanılacak üst biliş dayalı öğrenme stratejileri (bir metnin muhtemel içeriği hakkında tahminlerde bulunmak/ dinleme sürecinde metnin belirli kelimeleri, bölümleri ya da fikir birimleri üzerine odaklanarak, o bölümleri seçerek dinlemek/ metni gerçekte anlayıp anlamadığını, doğru yorumlayıp yorumlamadığını kontrol edip izleyerek kendisini değerlendirmek/ bilinmeyen kelimelerin anlamını çıkarmak için çeşitli ipuçlarını kullanmak/ kendi kendini izleme/ yönlendirilmiş dikkat/

seçici dikkat/ öz değerlendirme/ kendinden takviye/ çıkarım/ not alma/ aktarım) öğretmenin hazırlamış olduğu etkinlikler çerçevesinde hedeflerine uygun olacak bir şekilde seçilmekte ve belirli perspektifler doğrultusunda dinleme aşamaları dikkat edilerek uygulanmaktadır. Öğretmenler, teknoloji çağının getirmiş olduğu avantajlar doğrultusunda Web 2.0 araçlarından biri olan Mindmasters uygulamasında hazırlamış oldukları etkinlikleri, öğrencilere ders dışı zamanlarda vererek onların üst bilişlerini zaman ve ortam fark etmeksizin geliştirebilmektedir. Ayrıca Mindmasters, yapısı itibarıyla üst bilişe dayalı öğrenme stratejilerinin genelini kullanma noktasında kolaylık sağlamaktadır. Örneğin; öğretmen, işleyeceği dinleme metni konusunda ilgili üst bilişe dayalı öğrenme stratejilerini Mindmasters aracı yardımıyla kullanırsa dinleme öncesi aşamada bir metnin muhtemel içeriği hakkında tahminde bulunmak stratejisini uygulayabilmektedir. Dinleme sırası aşamasında kendi kendini izleme, dinleme sürecinde metnin belirli kelimeleri, bölümleri ya da fikir birimleri üzerine odaklanarak, o bölümleri seçerek dinlemek, metni gerçekte anlayıp anlamadığını, doğru yorumlayıp yorumlamadığını kontrol edip izleyerek kendisini değerlendirmek, bilinmeyen kelimelerin anlamını çıkarmak için çeşitli ipuçlarını kullanmak, yönlendirilmiş dikkat, seçici dikkat, not alma stratejilerini kullanabilmektedir. Dinleme sonrası aşamalarında ise öz değerlendirme, kendinden takviye ve çıkarım stratejilerini uygulayabilmektedir.

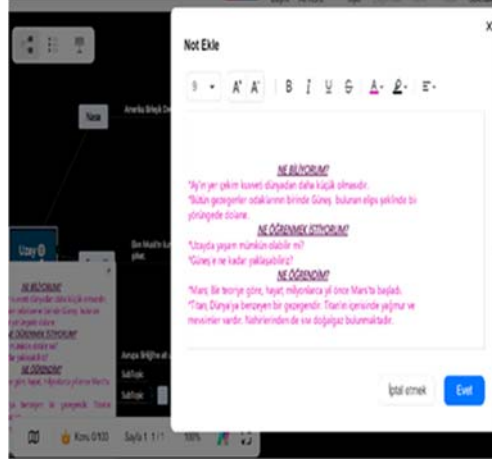
Türkçe öğretmenlerine ve ilgili araştırmacılara örnek olabilecek etkinliklere araştırmada yer verilmiştir. Türkçe dersi, 7.sınıf öğrencileri için yaklaşık seksen dakikalık öğrenme ortamı oluşabilecek bir şekilde dinleme becerisine yönelik etkinlikler hazırlanmıştır. Bu etkinlikler, “İşlenilecek olan metinle ilgili ön bilgilerini harekete geçirir/ Metnin konusuyla ilgili ne bildiğini ve ne bilmediğini tespit eder/ Metinle ilgili hazırlanan sorulara cevap verir/Dinleme sürecini değerlendirir” kazanımları doğrultusunda tasarlanmış olup üst bilişe dayalı öğrenme stratejilerinin bazıları, Web 2.0 araçlarından biri olan Mindmasters ile kullanılarak hazırlanmıştır. İlgili etkinliklere Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 3. Dinleme Becerisinde Üst Biliş Dayalı Öğrenme Stratejilerinin Öğretiminde Mindmasters Kullanımına Yönelik Etkinlik Örneği

DİNLEME BECERİSİ AŞAMALARI	ÜST BİLİŞ STRATEJİLERİ	ETKİNLİKLERİN MINDMASTERS İLE KULLANIMINA YÖNELİK ÖRNEKLERİ
DİNLEME ÖNCESİ	<p>Bir metnin muhtemel içeriği hakkında tahminlerde bulunmak;</p> <p>“Uzayın Sonuna Gidiyoruz” adlı dinleme metninin içeriğinde neler anlatıldığına dair öğrencilere soru sorulup bununla ilgili cevaplarını Mindmasters uygulamasını kullanarak zihin haritası şeklinde göstermeleri istenir (1). Ardından “Uzay kutucuğuna ait notlar kısmına Uzay ile ilgili ne biliyorum ve ne öğrenmek istiyorum sorusunun cevabını yazınız.” yönergesi söylenilir (2).</p>	 <p>(1)</p> <p>(2)</p>
DİNLEME SIRASI	<p>Not almak;</p> <p>“Uzayın Sonuna Gidiyoruz” adlı dinleme metni izletilir. Öğrencilere videonun içerisinde yer alan gezegenlerle ilgili bilgileri farklı renklerde ve görseller eşliğinde daha önce yapmış oldukları zihin haritalarına eklemeleri söylenir.</p>	

**DİNLEME
SONRASI****Öz Değerlendirme;**

Video izletilmesi tamamlandıktan sonra öğrencilere “Metinden yeni öğrendiğiniz bilgileri zihin haritasında yer alan Uzak kutucuğuna ait notlar kısmına yazınız.” yönergesi söylenilir ve belirli bir süre verilir. Süre bittikten sonra öğretmen öğrencilerine dinleme metniyle ilgili daha önce ne bildikleri ne öğrenmek istedikleri ve neler öğrendikleri hakkında kendilerini değerlendirmelerini ister. Böylelikle öğrenciler kendi dinleme süreci hakkında değerlendirme yapmış olur.

Tartışma ve Sonuç

Üst biliş, bireylerin kendi bilişsel süreçlerini izlemesi ve kontrol etmesi anlamına gelmektedir. Bu beceri sayesinde insanlar, öğrenmiş oldukları bilgileri zihinlerinde yapılandırdıkları gibi kendi özellikleri doğrultusunda öğrenme süreçlerini düzenlemektedir. Aynı zamanda kendi süreçlerinin kontrolünü de yaparak gerekli gördükleri durumlarda düzeltmeler yapmaktadır. Ayrıca üst biliş sayesinde bireyler öğrenmiş oldukları bilginin uzun süreli hafızada yer almasını sağlamaktadır. İspanya’da yapılan bir araştırmada, öğrencilerin okuldan ayrıldıktan sonra olgusal bilgileri hızlı bir şekilde unuttuklarını, eğer düzenli bir şekilde kullanmıyorlarsa iki ya da üç sene içerisinde yüzde altmıştan fazla bilginin belleklerinden silindiği ortaya konulmuştur (Bahrick, 1984, aktaran Afacan, 2014, s. 38).

Literatür incelendiğinde Türkçe derslerinde üst bilişe dayalı stratejilerin öğretimiyle ilgili çalışmaların yapıldığı bilinmektedir. Bu çalışmalar sınıf düzeyleri ve temel dil becerileri açısından farklılıklar göstermektedir. Okuma becerisi için yapılan araştırmalarda okuma becerisine yönelik üst biliş stratejilerinin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısını arttırdığı gibi aynı zamanda derse karşı olan tutumuna olumlu yönde etkilediği (Çakıroğlu, 2007, Baki, 2019) ve aynı zamanda okuma motivasyonunun arttırdığı (Baki, 2019) sonuçlarına da ulaşılmıştır. Dinleme becerisi için yapılan araştırmalarda dinleme becerisine yönelik kullanılan üst biliş stratejilerinin dinlediğini anlama başarı düzeylerini geliştirdiği (Melanlıoğlu, 2011; Katrancı, 2012;

Katranacı ve Yangın, 2013; Harmankaya, 2016; Kılınç, 2021; Kıvrak, 2019; Katranacı ve Yangın, 2013) ve onların dinlemeye yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği (Katranacı, 2012; Katranacı ve Yangın, 2013; Kıvrak, 2019) sonuçları tespit edilmiştir. Konuşma becerisinde ise bu stratejilerin kullanılması dahilinde öğrencilerin hazırlıklı konuşma ve sunum yapma becerilerini geliştirdiği gibi aynı zamanda öğrencilere özgüven kazandırdığı sonucuna (Kartallıoğlu, 2018) ulaşılmıştır.

Türkçe derslerinde Web 2.0 araçlarının kullanımı ile ilgili literatürde çalışmalar bulunmaktadır. Web 2.0 araçlarından biri olan Kahoot'un öğrencilerin söz varlığını geliştirdiği (Tıraşoğlu, 2019) tespit edilmiştir. Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan 3 Dakikada Türkçe web 2.0 aracının öğrencilerin akademik başarı düzeyini olumlu yönde etkilediği (Göker ve İnce, 2019) sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin derslerinde işleyecekleri konuyla ilgili etkinlikleri tasarlarken üst biliş dayalı öğrenme stratejileriyle birlikte Web 2.0 araçlarını da etkinliğe ya da derse entegre etmeleri durumunda çoklu duyu organlarına hizmet edecek bir öğretim ortamı oluşacaktır. Bu durum bireysel farklılıkların olduğu bir sınıfta, öğrencilerde daha kalıcı öğrenmelerin olmasını (Prensky, 2009) sağlayacaktır.

Kaynakça

- Afacan, Ö. (2014). *Bilişötesi stratejileri temelli öğrenme- öğretme yaklaşımları*. İçinde G. Ekici (Ed.), *Etkinlik Örnekleriyle Güncel Öğrenme- Öğretme Yaklaşımları- I* (s. 31- 60). Pegem Akademi.
- Ajisuksmo, C. R. P., & Saputri, G. R. (2017). The Influence of Attitudes towards Mathematics, and Metacognitive Awareness on Mathematics Achievements. *Creative Education*, 8, 486-497.
- Akın, A. (2006). Başarı amaç oryantasyonları ile bilişötesi farkındalık, ebeveyn tutumları ve akademik başarı arasındaki ilişkiler [Yüksek Lisans tezi, Sakarya Üniversitesi].
- Aktürk, O. & Şahin, İ. (2011). Üstbilis ve bilgisayar öğretimi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 383-407.
- Altunkaya, H. & Uyan, Ö. (2020). Dinleme üstbilis stratejisi öğretiminin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin dinlediğini anlama becerisine etkisi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 9(1), 68-87. Retrieved from <http://cije.cumhuriyet.edu.tr/tr/pub/issue/53201/536924>
- Ataalkın, A.N. (2012). Üst bilişsel öğretim stratejilerine dayalı öğretimin öğrencilerin üst bilişsel farkındalık ve becerisine, akademik başarı ile tutumuna etkisi, [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi].
- Azis, Nur Ismi (2019) The implementation of metacognitive strategies in teaching speaking in Indonesian efl classroom. S1 thesis, Universitas Negeri Makassar.
- Baki, Y. (2019). Türkçe öğretmeni adaylarının üst bilişsel okuma stratejilerinin okuma motivasyonu üzerindeki etkisinde sınıf düzeyinin ve cinsiyetin rolü, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 50, 15- 42.
- Bezir Akçay, B. & Usta Gezer, S. (2020). Öğretmen adaylarının epistemolojik inançları ve üstbilis farkındalıkları arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20 (1), 1-23. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sakaefd/issue/56009/466851>
- Büyükalın-Filiz, S. (2014). *Öğrenme öğretme kuram ve yaklaşımları*. Pegem Akademi.
- Coşkun, A. (2010). The effect of metacognitive strategy training on the listening performance of beginner students. *Novitas-ROYAL (Research on Youth and Language)*, 4 (1), 35-50.
- Çakıroğlu, A. & Ataman, A. (2008). Üstbilişsel strateji öğretiminin okuduğunu anlama başarı düzeyi düşük öğrencilerde erişti artırımına etkisi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0 (16), 1-13.
- Çakıroğlu, A. (2007). Üstbilişsel strateji kullanımının okuduğunu anlama düzeyi düşük öğrencilerde erişti artırımına etkisi, [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi].

- Demirci, N. (2015). Fen bilimleri dersinde üst bilişsel araştırmaya dayalı öğrenmenin dördüncü sınıf öğrencilerinin bilimsel süreç becerilerine, akademik başarılarına ve üst bilişsel süreçlerine etkisi [Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi].
- Demirel, Ö. (2020). *Eğitim sözlüğü*. Pegem Akademi.
- Diken, E.H. (2021). *Üstbiliş*. İçinde E. Kabataş Memiş (Ed.), *21. Yüzyıl Becerileri İçin Fen Eğitimi: Öğrenmeyi Derinleştirme* (s. 49- 73). Pegem Akademi.
- Dilmaç, B. & Yılmaz, M. (2019). Öğretmen adaylarında bilişsel farkındalık düzeyleri, öznel mutluluk ve sıkıntıyı tolere etme arasındaki yordayıcı ilişkiler. *OPUS International Journal of Society Researches*, 10 (17), 1125-1155. Doi: 10.26466/opus.520293
- Doğan, A. (2013). Üstbiliş ve üstbilişe dayalı öğretim. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*. 6-20.
- Duman, B. (2015). *Üstbiliş- bilişsel farkındalık*. İçinde B. Duman (Ed.), *Öğretim ilke ve yöntemleri* (s. 419- 450). Anı Yayıncılık.
- Göker, M. & İnce, B. (2019). Web 2.0 araçlarının yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanımı ve akademik başarıya etkisi. *Türkçe Konuşurların Akademik Dergisi*, 6 (1), 12-22.
- Gürsel, F. G. (2021). *Fen bilimleri eğitiminde üstbiliş*. İçinde B. Akçay (Ed.), *Fen bilimleri eğitimi alanındaki öğretme ve öğrenme yaklaşımları* (s. 141- 164). Pegem Akademi.
- Harmankaya, M.Ö. & Melanlıoğlu, D. (2017). Üstbiliş stratejileri eğitiminin ortaokul öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine, dinlemeye yönelik tutumlarına ve dinleme kaygılarına etkisi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(18), 339-360. Doi: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12117>
- Harmankaya, M.Ö. (2016). Üstbiliş stratejileri eğitiminin ortaokul öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine, dinlemeye yönelik tutumlarına ve dinleme kaygılarına etkisi, [Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi].
- Karakelle, S. & Saraç, S. (2010). Üst biliş hakkında bir gözden geçirme: üstbiliş çalışmaları mı yoksa üst bilişsel yaklaşım mı?. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13 (26), 45-60.
- Karakoç Öztürk. B. (2017). Ortaokul öğrencilerinin dinleme becerisine yönelik olarak kullandıkları üstbiliş stratejilerinin belirlenmesi. *Journal of Theory and Practice in Education*, 13 (1), 158- 182.
- Karaman, P., Şahin, Ç. & Durukan, H. (2014). Üstbilişin öğrenme, öğretme ve ölçme-değerlendirme açısından incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 187-202. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usaksosbil/issue/21638/232561>

- Kartalioğlu, N. (2018). Bilişsel farkındalık stratejilerinin 7. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerini geliştirmeye etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(4), 1160-1186.
- Katranç, M. (2012). Üstbiliş stratejileri öğretiminin dinlediğini anlama becerisine ve dinlemeye yönelik tutuma etkisi, [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi].
- Katranç, M., & Yangın, B. (2013). Üstbiliş stratejileri öğretiminin dinlediğini anlama becerisine ve dinlemeye yönelik tutuma etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6(11), 733-771. Doi: 10.14520/adyusbd.429
- Kaynar, T. (2019). Web 2.0 araçlarının yabancı dil öğretiminde kullanımı, [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi].
- Kılınc, A.T. (2021). Ortaokul 5. Sınıf öğrencilerinin dinleme üstbilişsel farkındalıkları ile dinlediğini anlama becerileri arasındaki ilişki, [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi].
- Kıvrak, S. (2019). Üstbiliş stratejilerine dayalı dinleme etkinliklerinin ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine etkisi, [Yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi].
- Livingston, J.A. (2003). Metacognition: an overview.
- MEB (2019). *Türkçe dersi öğretim programı* (ilkokul ve ortaokul 1,2,3,4,5,6,7 ve 8. Sınıflar). Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Melanlıoğlu, D. (2011). Üstbiliş stratejileri eğitiminin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin dinleme becerilerine etkisi, [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi].
- Melanlıoğlu, D. (2012). Dinleme becerisine yönelik ölçme değerlendirme çalışmalarında üstbiliş stratejilerinin kullanımı. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7 (1), 1583- 1595. Doi: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.2924>
- Mete, F. ve Batıbay, E., F. (2019). Web 2.0 uygulamalarının Türkçe eğitiminde motivasyona etkisi: Kahoot örneği. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 1029-1047.
- Millî Eğitim Bakanlığı Yazılı ve Uygulamalı Sınavlar Yönergesi (11 Ekim 2023).
- Muhtar, S. (2006). Üstbilişsel strateji eğitiminin okuma becerisinde öğrenci başarısına olan etkisi, [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi].
- O'Reilly, T. (2007). Hat is Web 2.0: Design patterns and business models for the next generation of software. *Communications & Strategies*, 1 (3), 17-37.
- Özgan Sucu, H. (2009). Üst bilişsel öğrenme stratejilerinin yabancı dil eğitiminde okuma yeteneğinin geliştirilmesine etkileri ve öğretimi (Nevşehir Üniversitesi örneği), [Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi].
- Özsoy, G. (2007). İlköğretim beşinci sınıfta üstbiliş stratejileri öğretiminin problem çözme başarısına etkisi, [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi].

- Özsoy, G. (2008). Üstbiliş. *Türk Eğitim Dergisi*, (6) 4, 713-740. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26110/275094>
- Öztan Ulusoy, Y. (2020). *Bilgiyi işleme kuramı ve eğitime yansımaları*. İçinde B. Oral (Ed.), *Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları* (s. 179- 208). Pegem Akademi.
- Pekince, P. & Avcı, N. (2020). *Erken çocuklukta bilişsel gelişimin değerlendirilmesi*. İçinde G. Yıldırım & G. Özyılmaz (Ed.), *Çocuğu Tanıma ve Değerlendirme* (s. 29- 61). Pegem Akademi.
- Prensky, M. (2009). H. sapiens digital: From digital immigrants and digital natives to digital wisdom. *Innovate: journal of online education*, 5 (3), adresinden 14 Kasım 2023 tarihinde edinilmiştir.
- Schunk, D.H. (2012). *Learning theories an Educational perspective*. Pearson.
- Senemoğlu, N. (2020). *Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. Anı Yayıncılık.
- Sulak, S. E. & Kansızoğlu, H. B. (2021). Türkçe öğretiminde web tabanlı öğrenme. İçinde S. Aslan & M. Müldür (Ed.), *Uygulama Örnekleriyle Türkçe Öğretiminde Çağdaş Yaklaşımlar* (s. 475- 512). Anı Yayıncılık.
- Tıraşoğlu, C. (2019). Yabancılara Türkçe öğretiminde söz varlığını geliştirmeye yönelik web 2.0 araçları: Kahoot! örneği, [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi].
- Top, E. (2021). *Açık ve uzaktan öğrenmede internet tabanlı uygulamalar*. İçinde E. Tekinarslan & M. D. Güner (Ed.), *Açık ve Uzaktan Öğrenme* (s. 43- 59). Pegem Akademi.
- Üstündağ, T. (1996). Biliş Bilgisi Stratejileri. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 44, 15- 19.
- Yangın, S. (2014). Üstbiliş stratejisine dayalı biyoloji öğretiminin sınıf öğretmeni adaylarının başarıları ve tutumları üzerindeki etkisi. *Education Sciences*,9(1),1-18.Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/nwsaedu/issue/19809/211883>
- Yenen, E.T. (2021). *Öğrenme ve öğretim stratejileri- öğrenme ve öğretim stilleri*. İçinde F. Dursun & A. Aykan (Ed.), *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (s. 69- 98). Pegem Akademi.
- Yıldırım, A., Doğanay, A. & Türkoğlu, A. (2009). *Okulda başarı için ders çalışma ve öğrenme yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, H. (2012). Üst biliş stratejilerinin öğretmen adaylarının üst bilişsel farkındalıklarına ve öz yeterliliklerine etkisi, [Doktora tezi, İnönü Üniversitesi].
- Yıldız, N. (2015). Dinleme stratejileri öğretiminin beşinci sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine etkisi, [Doktora tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi].

- Yüksel, G. (2014). *Öğrenme öğretme kuram ve yaklaşımları*. İçinde S. Büyükalan Filiz (Ed.), *Bilişsel Öğrenme Kuramı* (s. 45- 73). Pegem Akademi.
- Yüseltürk, E. & Top, E. (2020). *Web 2.0 teknolojilerinin öğretmen eğitiminde kullanımı*. İçinde K. Çağıltay & Y. Gökteş (Ed.), *Öğretim Teknolojilerinin Temelleri Teoriler, Araştırmalar, Eğilimler* (s. 555- 570). Pegem Akademi.

Extended Summary

THE USE OF MINDMASTER IN TEACHING METACOGNITION-BASED STRATEGIES IN LISTENING SKILLS

Purpose of the Study

The aim of this study is to explain the use of Mindmasters application, which is one of the Web 2.0 tools in the process of listening education, in teaching listening strategy with examples. The research is a review study. It is thought that Mindmasters program can be used as an alternative technique in developing listening skills.

Conclusion

Metacognition means that individuals monitor and control their own cognitive processes. Thanks to this skill, people organize their learning processes in line with their own characteristics as they structure the information they have learned in their minds. At the same time, they control their own processes and make corrections when they deem necessary. In addition, thanks to metacognition, individuals ensure that the information they have learned takes place in long-term memory. In a study conducted in Spain, it was revealed that students quickly forget factual information after leaving school, and if they do not use it regularly, more than sixty percent of the information is erased from their memory within two or three years (Bahrck, 1984, as cited in Afacan, 2014, p. 38).

In our literature, it is known that there are studies on teaching metacognition-based strategies in Turkish lessons. These studies show differences in terms of grade levels and basic language skills. In the studies conducted for reading skills, it has been concluded that metacognitive strategies for reading skills not only increase students' reading comprehension success, but also positively affect their attitude towards the course (Çakıroğlu, 2007, Baki, 2019) and also increase their reading motivation (Baki, 2019). In the studies conducted for listening skills, it has been determined that metacognitive strategies used for listening skills improve listening comprehension achievement levels (Melanlıoğlu, 2011; Katrancı, 2012; Katrancı & Yangın, 2013; Harmankaya, 2016; Kılınc, 2021; Kıvrak, 2019; Katrancı & Yangın, 2013) and positively affect their attitudes towards listening (Katrancı, 2012; Katrancı & Yangın, 2013; Kıvrak, 2019). In speaking skills, it was concluded that the use of these strategies not only improved students' prepared speaking and presentation skills, but also gave students self-confidence (Kartallıoğlu, 2018).

There are studies in our literature on the use of Web 2.0 tools in Turkish lessons. It was determined that Kahoot, one of the Web 2.0 tools, improved students' vocabulary (Tıraşoğlu, 2019). It was concluded that the 3 Minutes Turkish web 2.0 tool used in teaching Turkish to foreigners positively affects the academic achievement level of students (Göker & İnce, 2019).

If teachers integrate Web 2.0 tools into the activity or lesson along with metacognition-based learning strategies while designing activities related to the subject they will cover in their lessons, a teaching environment that will serve multiple

sensory organs will be created. This will lead to more permanent learning (Prensky, 2009) in a classroom with individual differences.